

Jõulud piltidel

Ivi Tomingas*

Käepäraste vahenditega ehitud jõulupuu Vabadussõja ajal 1919. aastal Ingerimaal. Foto autor teadmata. EFA.114.A.252.924

metsast ise, näiteks nii, nagu seda tehti fotonurka valitud pildil 1930. aastast.

Nõukogude ajal ei peetud jõulusid kaugeltki mitte igas peres, kuid traditsioon püsis. Tuleb tõdeda, et käisin siis pühade ajal kirikus palju sagedamini kui tänapäeval. Rahvast oli toona kirikus märksa vähem, sai rahulikult muusikat kuulata ja küünlasära nautida. 1980. aastate lõpust tõusid jõulud ja pühadeaegne kirikus käimine jälle au sisse ning traditsioon sai uue hingamise iseseisvuse taastanud Eestis. Soome jõuluvana võeti tollal vastu koguni presidendilossis ja alguse sai jõuluvana iga-aastane külaskäik Riigikogusse.

Erilistest jõulupuudest rääkides meenub aastaid tähelepanu pälvinud Rakvere jõulupuu, millele leidsin omalaadse vaste 1919. aastast, ja 2022. aasta jõulupuu Peipsi ääres.

Järgnev pildivalik annab linnulennulise ülevaate jõulude tähistamisest eri ajal ja eri kohtades läbi viimase sajandi.

Kauneid jõule!

Jõuludega on igaühel meist oma suhe ja mälestused. Loodan, et seda fotonurka vaadates meenub lugejale palju toredaid seiku enda või oma laste lapseõlvest, olgu selleks siis ehtesäras jõulupuu, piparkoogid, ammu igatsetud kingitus, väike ärevus jõulusalmi esitamisel või ka mõtisklus teemal, miks jõuluvanal naabrionu saapad jalas on.

Jõulud on olnud ühed traditsioonilisemad perepühad läbi aegade, mis peegeldub hästi ka Rahvusarhiivis säilinud fotodelt: ikka jõulupuu, jõuluvana, lapsed esinemas ja kingitusi vastu võtmas, verivorstid, piparkoogid ...

Jõulusid on peetud kodudes, koolides ja asutustes ka sõdade ajal ning põgenike- ja vangilaagrites. Paradoksaalsel kombel muutusid jõulud just nõukogude ajal tõeliselt perepühadeks, sest ametlikult peeti Eesti NSV-s näärtsid. Kuuski hakati müüma alles pärast jõulupühi, kuid eks tulid siingi mängu tutvused metsavahtide seas või toodi kuusk

* Ivi Tomingas (1958), Rahvusarhiivi filmiarhiiv, arhivaar, ivi.tomingas@ra.ee

Jõulud Eesti kaitseväes 1925. aastal. Foto: Karl Akel. EFA.10.0.169487

AS O. Kilgase trikoo-, pitsi- ja sukavabriku töötajad 1928. aastal tähistamas jõule jumalateenistusega. Foto autor teadmata. EFA.712.0.205620

Perepilt 1930. aasta
jõulude ajal. Foto: J. Mägi.
EFA.271.10.10620

Lapsed Eesti Punase Risti jõulupuul. 1. jaanuar 1940. Foto autor teadmata. EFA.26.4.11

Lapsed jõulukuuse juures 1942. aastal. Foto: Ivar Paalmann. EFA.644.0.418728

Jõulumeeleolu Järvamaal
1943. aastal. Foto: Alex Käbi.
EFA.518.3.9307

Jõulud Geislingeni põgenikelaagris 1946. aastal. Foto: Artur Kalm. EFA.2.0.206332

Stockholmi Eesti algkooli jõulupeol etendatakse näitemängu koolis käivatest päkapikkudest. 1962. aasta. Foto autor teadmata. EFA.548.0.416604

Toronto Eesti täienduskooli jõulupeol on 1. klassi õpilane Tiina Nortmaa just jõuluvanalt kingipaki saanud. 1966. aasta. Foto autor teadmata. EFA.548.0.206385

Jõuluvana elutoas kuuse juures. 1965. aasta. Foto: Hans Roland Võrk. EFA.570.0.402963

Fotograaf Lembit
Soonpere tütar Reet
saab jõuluvanalt
kingituse.
24. detsember
1959. aastal.
Foto: L. Soonpere.
EFA.649.0.219570

Verivorstide valmistamine taluperenaiste kursustel Sakus 1989. aastal. Foto: V. Meresmaa. EFA.487.0.146907

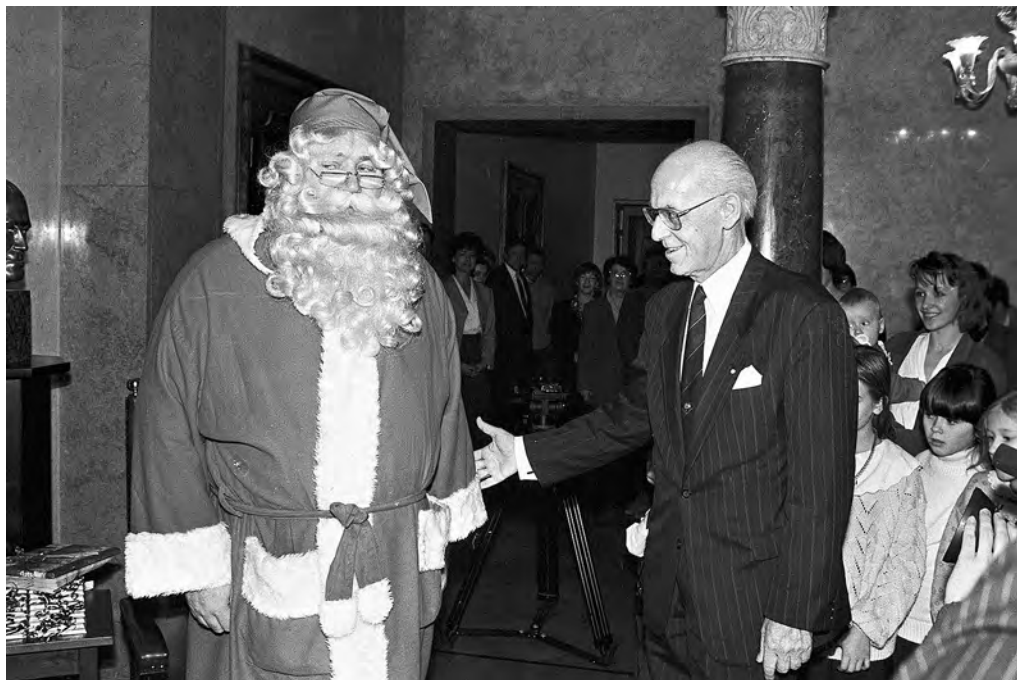
Tallinna Kaubamaja jõuluehete osakond 1990. aastal jõulude eel. Foto: Tiit Veermäe. EFA.204.257320

Tallinna Kaubamaja vaateaknad 1994. aasta jõulude ajal. Foto: Toomas Huik. EFA.519.0.160178

1993. aastal püüab fotograafi pilku Raekoja platsil mitte traditsiooniline jõulupuu, vaid hoopis välismaa auto. Foto: Verner Puhm. EFA.251.0.154393

Eesti Vabariigi president Lennart Meri võtab 1994. aasta detsembris Kadrioru lossis pidulikult vastu Soomest saabunud jõuluvana. Foto: Lembit Michelson. EFA.204.0.267647

Rehvidest jõulupuu Peipsi ääres 2022. aastal. Foto: Urve Rukki. EFA.69710.40921